

Шет тілін оқыту тәжірибесінде жасанды интеллектті қолдану перспективалары

ЖАРИЯЛАНДЫ
25.04.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
адаптивті оқыту, білім беру, Жасанды интеллект, тілдік дағдылар, цифрлық технология, шет тілі

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188373/>

Бахытбек Айдана Жеңісқызы

6B01705-Шет тілдер факультетінің 3 курс студенті

Академик Е. А. Бөкетов атындағы қарағанды Университеті

Жетекші: **Есказинова Жанар Амантаевна**

Аңдатпа

Бұл мақалада шет тілдерін оқытуда жасанды интеллект технологияларын қолданудың теориялық және практикалық аспектілері егжей-тегжейлі қарастырылады. Білім беру жүйесін цифрландыру аясында шет тілдерін оқытудың тиімді әдістерін жетілдіру қажеттілігі осы зерттеудің өзектілігін анықтайды. Мақалада оқушылардың тілдік дағдыларын дамытудағы ЖИ құралдарының рөлі талқыланады. Атап айтқанда, ЖИ жеке оқу жолдарын құру, оқу процестерін автоматтандыру, жедел кері байланыс беру және оқуға деген ынтаны арттыру мүмкіндігі қарастырылады. Сонымен қатар, шет тілдерін оқытуда ЖИ қолданудағы негізгі қиындықтар жүйелеу болып табылады: мұғалімдердің цифрлық сауаттылығының төмендігі, техникалық инфрақұрылымның жеткіліксіздігі, академиялық адалдыққа байланысты тәуекелдер, білім беру мазмұнының сапасына байланысты проблемалар. Бұл мәселені шешу үшін мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыру, оқу орындарының материалдық-техникалық базасын нығайту, жасанды интеллект әдістемелік тиімді интеграциялау және оқушылардың цифрлық мәдениетін қалыптастыру бойынша нақты ұсыныстар жасалады. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, шет тілдерін оқытуда ЖИ технологияларын тиімді қолдану білім беру сапасын жақсартып қана қоймай, сонымен қатар оқу процесін жаңартып, оқушылардың коммуникативті құзыреттілігін дамыта алады. Осы мақаланың материалдары мұғалімдерге, зерттеушілерге және білім беру саласындағы мамандарға практикалық және әдістемелік тұрғыдан пайдалы болады деп үміттенеміз.

Түйін сөздер: жасанды интеллект, шет тілі, білім беру, цифрлық технология, адаптивті оқыту, тілдік дағдылар.

КІРІСПЕ

Бүгінгі таңда шет тілдерін білу адамның кәсіби жетістігінің маңызды шарты болып табылады. Жаһандану, Халықаралық Қатынастардың нығаюы, ақпарат ағынының жеделдеуі және цифрлық технологиялардың дамуы білім беру жүйесіне жаңа талаптар қояды. Сондықтан оқытудың дәстүрлі әдістерін жетілдірумен қатар, білім беруге жасанды интеллект сияқты инновациялық технологияларды енгізу қажеттілігі артып келеді. Жасанды интеллект соңғы жылдары білім беру саласында, әсіресе шет тілдерін оқытуда тиімді құрал ретінде кеңінен қолданыла бастады. ЖИ технологиялары оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесін жекелендіруге және тілдік дағдыларды жан-жақты дамытуға мүмкіндік береді. Мысалы, смарт платформалар оқушының білім деңгейін анықтап, оған сәйкес материалдарды ұсына алады. Бұл оқу тиімділігін арттырып, уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді. ЖИ құралдары студенттердің өзіндік жұмыс дағдыларын дамытады және олардың оқуға деген қызығушылығын арттырады. Интерактивті тапсырмалар, сөйлеуді тану және автоматты кері байланыс жүйелері тіл үйренуді жеңіл әрі қызықты етеді. Алайда, білім беруде жасанды интеллектті енгізу тек артықшылықтармен шектелмейді. Сондай-ақ мұғалімдердің цифрлық сауаттылығының төмендігі, техникалық инфрақұрылымның әлсіздігі және оқушылардың ЖИ құралдарын теріс пайдалану қаупі сияқты мәселелер бар. Осыған байланысты маңызды ғылыми міндет-шет тілін оқытуда, оның мүмкіндіктерін зерттеуде және туындайтын мәселелердің шешімдерін ұсынуда жасанды интеллектті тиімді пайдаланудың ғылыми-әдістемелік негіздерін анықтау. Бұл зерттеуде осы мәселелердің мақсаты білім беру жүйесін модернизациялауға ықпал етеді. [3]

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

1. Жасанды интеллекттің шет тілін оқытудағы педагогикалық әлеуеті

ЖИ шетел тілін оқыту саласында оқыту мазмұны мен іс-әрекет формасын жаңарту арқылы революциялық өзгеріс бола алады. Жалпы алғанда, оның педагогикалық әлеуеті әрбір білім алушының жеке ерекшеліктерін ескеруге мүмкіндік беруімен ерекшеленеді. Дәстүрлі оқыту сыныптағы әрбір студентке бірдей тапсырмалар береді, ал ЖИ білім алушының қай деңгейде тұрғанын, олардың қаншалықты жылдам түсіне алатынын және тілді қаншалықты жақсы түсінетінін түсініп, сараланған әрі жеке бейімделген оқу жолын ұсынады. Сонымен қатар, ол ЖИ тіл дағдыларының (тыңдау, сөйлеу, оқу және жазу) тұтас дамуы үшін негіз береді. Мысалы, сөйлеуді тану технологиялары студенттің сөйлеуін талдап, фонетикалық қателіктердің нақты көрсеткіштерін береді. Екінші жағынан, ол мәтін генерациялау құралдарының көмегімен жазуыңызды жақсартады.

Бұл оқу процесін жетілдіреді және білім алушының тілдік құзыреттілігін жүйелі түрде дамытуға мүмкіндік береді. ЖИ-дің негізгі ерекшеліктерінің бірі — ол тез және дәл кері байланыс ұсынуы. Оқушы тапсырманы орындап болған сәтте оны талдап, қателіктерін анықтайды және оларды түзету жолдарын да ұсынады. Бұл жылдам процесс оқытуды неғұрлым нәтижелі етеді әрі уақытты үнемдейді. [1]

2. ЖИ негізіндегі оқыту құралдары және олардың тиімділігі

Қазіргі таңда шет тілін оқытуда қолданылатын ЖИ құралдарының түрлері көп және олардың функционалдық мүмкіндіктері кеңейіп келеді. Оларға:

- Интеллектуалды оқыту платформалары: Duolingo, Busuu, Learna AI.

Оқушының деңгейіне қарай тапсырмалар ұсынып, жеке оқу жоспарын құрады.

- Автоматты аударма жүйелері: Google Translate, DeepL

Мәтінді тез аударып, сөздердің мағынасын түсінуге көмектеседі.

- Чат-боттар мен виртуалды ассистенттер: ChatGPT, Replika

Диалог құру арқылы сөйлеу дағдысын дамытуға мүмкіндік береді.

- Сөйлеуді тану және синтездеу жүйелері: Google Assistant, Siri

Айтылымды тексеріп, дұрыс дыбыстауға үйретеді.

Бұл технологиялар оқу процесін интерактивті, икемді және қолжетімді ете алады. Мысалы, чат-боттардың көмегімен студенттер шет тілдерінде еркін сөйлесе алады және қарым-қатынас дағдыларын жетілдіре алады. Сонымен қатар, интеллектуалды платформа студенттерге әлсіз жақтарын анықтау және оларға назар аудару үшін оқу нәтижелерін талдауға мүмкіндік береді. ЖИ құралдарының тиімділігі студенттерді оқуға ынталандыру қабілетімен де сипатталады. Гамификация әдістері, көрнекі материалдар және интерактивті жұмыс оқушылардың қызығушылығын оятып, оларды оқу процесіне белсенді қатысуға ынталандырады. [1]

3. ЖИ қолданудағы өзекті мәселелерді терең талдау

Жасанды интеллекттің мүмкіндіктеріне қарамастан, оны шет тілін оқыту тәжірибесіне енгізуде бірқатар күрделі мәселелер туындайды. Атап айтсақ, педагогтардың цифрлық құзыреттерінің жеткіліксіздігі ЖИ құралдарын тиімді пайдалануға кедергі жасауда. Мұғалімдер жаңа технологияларды қолдануға ынталы болғанымен, оларды әдістемелік тұрғыда дұрыс және тиімді түрде енгізу күрделі міндет болып табылады. Техникалық инфрақұрылым мәселесі әлі де өзекті. Әсіресе интернет сапасының төмендігі мен құрылғылардың жетіспеушілігі жиі кездесетін ауылдық аймақтарда жасанды интеллект мүмкіндіктерін толық пайдалану қиынға соғады. Академиялық адалдыққа байланысты

түйткілдер ерекше назар аударуды қажет етеді. Дайын мәтіндер мен автоматты аударма қызметтеріне шамадан тыс сүйену оқушылардың сыни ойлау қабілеттері мен тілдік дағдыларының қалыптасуына кедергі келтіруі мүмкін. Кейбір ЖИ жүйелерінің қателіктер жіберуі немесе мәтіннің контекстін дұрыс түсінбеуі ықтимал. Бұл жағдай білім алушылардың қате ақпарат қабылдау қаупін ұлғайтады. [3]

4. Жасанды интеллектті тиімді қолдану жолдары

Қарастырылған мәселелерді шешу үшін кешенді әрі жүйелі тәсіл қажет. Ең алдымен, мұғалімдердің сандық дағдыларын жетілдіру маңызды. Бұл мақсатта арнайы оқыту курстары, семинарлар және практикалық тренингтер өткізілуі қажет. Педагогтар жасанды интеллект құралдарын тек техникалық тұрғыдан емес, әдістемелік жағынан да игеруі тиіс.

Сонымен қатар, білім беру мекемелерінің материалдық-техникалық базасын күшейту қажет. Заманауи техникамен қамтамасыз ету және жоғары жылдамдықтағы интернетті қолжетімді ету — жасанды интеллектті тиімді пайдалану үшін маңызды шарттар.

Жасанды интеллектті оқу үдерісіне дұрыс енгізу аса маңызды. Бұл құрал мұғалімнің орнын басатын емес, оның қызметін жеңілдететін көмекші ретінде қарастырылуы керек. Сондай-ақ, академиялық адалдық мәдениетін қалыптастыру қажет. Оқушыларға жасанды интеллектті дұрыс пайдалану ережелерін үйретіп, шығармашылық тапсырмаларды көбейту арқылы олардың өзіндік ойлау қабілеттерін дамытуды қолға алуға болады. [5]

5. Болашақтағы даму бағыттары

Жасанды интеллект (ЖИ) жақын арада білім берудің маңызды құрамдас бөлігіне айналып, шет тілдерін оқытудағы рөлін арттыра береді. Адаптивті оқыту жүйелерімен біріктірілген ЖИ құралдары мен тіл үйренуді жаңа сатыға көтеретін виртуалды және толықтырылған шындық технологияларының енгізілуі өте маңызды. Сонымен қатар, ЖИ көптілді білім берудегі үлесін ұлғайтып, студенттерге бір мезгілде бірнеше тілді тиімді игеруге жол ашады. Бұл өз кезегінде халықаралық білім беру аренасында бәсекеге қабілетті мамандарды даярлауды жеңілдетеді. [4]

Қорытынды

Шет тілдерді оқытуда жасанды интеллект (ЖИ) оқыту сапасын арттыруға және білім алушылардың тілдік дағдыларын жеке тұлғаға бағытталған түрде дамытуға зор мүмкіндіктер ашады. ЖИ-дің жедел кері байланыс беру қабілеті оқу процесін әлдеқайда тиімді және қызықты етеді. Дегенмен, ЖИ-ді жүзеге асыру кезінде мұғалімдердің цифрлық даярлығының жеткіліксіздігі, техникалық инфрақұрылымның осалдығы және академиялық адалдыққа қатысты сын-тегеріндер бар. Бұл кедергілерді еңсеру үшін педагогтердің біліктілігін арттыру, материалдық-техникалық базаны нығайту және ЖИ-

ді тиісті әдістемелік негізде қолдану қажеттілігі туындайды. Жалпы алғанда, ЖИ шет тілдерді оқытуды жетілдіруге бағытталған тиімді көмекші құрал ретінде қарастырылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Чигряев А.В. *Использование искусственного интеллекта в преподавании английского языка и цифровизация уроков // Образование. Наука. Научные кадры. – 2025. – № 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-iskusstvennogo-intellekta-v-prepodavani-i-angliyskogo-yazyka-i-tsifrovizatsiya-urokov/viewer>*
2. Букина Т.В. *Искусственный интеллект в образовании: современное состояние и перспективы развития // Общество: социология, психология, педагогика. – 2025. – № 1. – С. 76-82. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/iskusstvennyy-intellekt-v-obrazovanii-sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivy-razvitiya/viewer>*
3. Ростовская М.Д. *Использование искусственного интеллекта (AI) в обучении английскому языку // Международный научный журнал «Вестник науки». – 2024. – № 10 (79). – Т. 3. – С. 727-731. URL: <https://www.вестник-науки.рф/article/17939>*
4. Каменева Н.А. *Использование искусственного интеллекта в высшем образовании // Цифровая гуманитаристика и технологии в образовании (DHTE 2024): сб. статей V Междунар. науч.-практ. конф. – Москва: МГППУ, 2024. – С. 374-383. URL: <https://psyjournals.ru/nonserialpublications/dhte2024/contents/Kameneva>*
5. Бажев А.А., Бажев А.З. *Применение искусственного интеллекта в системе образования // Кабардино-Балкарский государственный университет им. Х.М. Бербекова. – Нальчик, 2023. URL: <https://s.eduherald.ru/pdf/2024/2/21494.pdf>*